

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile nerăscutate nu se
primesc.
Manuscrise nu se restituie.
Insertate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
SIRURI de NUMĂRI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nax. Augenthaler & Kerner Leg-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifar și invo-
lă. — **REGLAME** pe pagina
3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXXI

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un asem-
blar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 85

Brașov, Miercuri-Joi 17 (30) Aprilie

1908.

Ei între ei.

E vorba de o vie discuțiune, ce s'a petrecut în sala de consultație a clubului independist în Budapesta, Luni seara. Obiectul discuțiunii a fost hotărârea ce a luat-o zilele trecute reprezentanța orașului Oedenburg (Șopron) recunoscând admisibilitatea și dreptul de a se folosi la referatele reprezentanței comunale limba germană. Se știe, că acest drept îl dă legea de naționalitate în comunele, unde limba respectivă e și limba protocolară. Dar tot așa de bine să știe că acea lege de naționalitate este numai o minge, cu care să joacă cei dela putere după plac, aci o aruncă sus, aci o trântesc la pământ, aci îi dau cu piciorul.

Ca să nu se zică, că numai noi constatăm acest frivol joc cu legea de naționalitate, vom reda aici resumatul, ce-l publică „Pester Lloyd“ de eri asupra discuțiunii amintite pasionate din clubul independist, ce s'a aprins în jurul ministrului de interne conte Andrassy, care venise la club cu colegul său Günther.

Un grup de deputați, cari desbăteau pasionat, înconjurară pe contele Iuliu Andrassy, aducând vorba asupra aprobării ce a dat-o acest ministru deciziunii luate în cestiunea limbei germane de către reprezentanța comunala din Oedenburg. Contele Iuliu Andrassy, zice „P. L.“, și-a dat toată silința de a liniști spiritele agitate în cauza acestei aprobări. El le spuse că acel statnt, care permite folosirea limbei protocolare în Oedenburg, a fost aprobat înainte cu mai mulți ani, din care cauză ministrul n'a anulat deciziunea cea mai nouă a numitei comune. De altfel, zise ministrul, trebuie să aveți în vedere, că Germanii din toată țara sunt elementul cel mai demn de încredere. N'ar fi lucru cuminte politicește de a ni-i face dușmani și pe Germanii în Un-

garia, unde și așa avem de furcă cu Românii și cu Slovaci. Nu trebuie ca cestiunea naționalităților să o sgan-dărim pe toată linia și să luptăm deodată cu toți. Germanii au fost totdeauna aliații Ungurilor și aceasta alianța trebuie cultivată și păzită.

Ministru Andrassy a mai spus deputaților independiști, că br. Dezi-der Banffy vrea să anunțe o interpe-lație în cestiunea aceasta. Ei bine! adause ministrul de interne, br. Banffy de când s'a retras dela guvern face pe inamicul naționalităților din Ungaria și le-a amenințat cu cea mai crâncenă luptă. Pe când însă era mi-nistru prezident Banffy a lucrat altfel. El a grațiat pe condamnații în pro-cesul memorandumului (da de unde! — Red.). El a aprobat statutele Asocia-țiunii (vrea să zică a aprobat revizu-rirea statutelor. — Red.), baronul Banffy n'are deci dreptul de a lua poziție acum contra unei atitudini conciliante a guvernului.

In fine ministrul Andrassy a de-clarat că procederea față cu deciziu-nea dela Oedenburg nu poate forma nici decum un precedent pentru alte municipii. La caz însă când un mu-nicipiu român ar urma esemplului Șvabilor din Oedenburg și ar decretă limba română, el, (Andrassy) îi asi-gură, că va anula o astfel de de-ciziune.

Raportul se incheie spunând, că declarările ministrului de interne au făcut o impresiune vădit calmantă asupra partidului independist.

Va să zică acești românofagi s'au liniștit după ce Andrassy i-a asi-gurat, că, dacă pentru Șvabii din Oe-denburg a fost *mumă*, pentru Ro-mâni va fi de sigur *ciumă*.

Mai trebuie să adaugem ceva, ca să punem în lumina ei adevărată drep-tatea ungurească? Credem, că ajunge o bâta la un car de oale, dar e peste

măsură mult când bâta este înlocuită chiar de focușul trufașului ministru de interne maghiar!

Atitudinea politică a Sașilor ardeleni față de Maghiari. Redactorul ziarului »Sieb. D. Tageblatt« din Sibiiu, d-l Emil Neugeboren, a ținut săptămâna trecută în Mün-chen o prelegere publică, în care s'a ocu-pat cu atitudinea actuală politică a Sașilor din Ardeal. Credem că nu greșim, dacă suntem de părere că motivul, care l'a îndemnat pe redactorul Neugeboren să țină în Germania o astfel de prelegere, a fost nemulțumirea, căreia s'a dat expresiune prin presa germană din cauza politicei circumspecte și rezervate, provocată de com-patrioții noștri sași în luptele actuale purtate pentru revindicarea drepturilor națio-nalităților din Ungaria. Iată cum apreciază marele ziar german »Münchener Neueste Nachrichten« prelegerea lui Neugeboren:

»In reuniunea școlară pentru susți-nerea elementului german în străinătate (»Schulverein zur Erhaltung des Deutsch-tums im Auslande«) a vorbit într-o adu-nare bine cercetată d-l redactor Emil Neu-geboren din Sibiiu despre atitudinea poli-tică a Sașilor ardeleni în raportul ei cu maghiarimea. Expunerile oratorului, pă-trunse de cel mai cald patriotism, se pot resuma, într-o cât ne permite spațiul, în următoarele: Poporul săses din Ardeal, care cu cele 225.000 suflete ale sale formează față de cele 185 milioane locui-tori din Ungaria, jumătate Maghiari, o minoritate disparentă, este totuși pă-truns în toate membrele sale de voința neștrămutată, de-a susține limba sa ger-mană, cultura sa și legătura sa ideală cu întreg germanismul. Minoritatea lor le dic-tează însă, ase alătura unui factor real al pu-terii, și acesta este astăzi în Ungaria ex-clusiv numai maghiarimea. Aceasta nu nu-mai din motive oportuniste ci și din mo-tive interne, fiindcă între condițiunile de traiu ale Sașilor, cari au să arunce în cum-pănă nu numărul lor ci prestațiunile lor culturale, și între tendințele de extindere și acaparare a puterii a celorlalte națio-nalități, cari voiesc să valideze masele poporului lor, există un contrast neînlatu-rabil. Posibilitatea, de a se susține mai departe, este asigurată Sașilor ardeleni pe baza caracterului fundamental aristocra-tic (!) al constituției actuale, iar în ce pri-vește maghiarizarea Sașilor există între Sași și Maghiari o comunitate de interese

oareșcare, deoarece toate încercările ana-loage n'ar duce la rezultat, fiindcă prin aceasta s'ar reduce numai puterea de rezistență față de cutropirea (Überflutung) românească. A urmări trezirea și organiza-rea celorlalți germani din Ungaria altfel decât numai cu simpatii platonice, este pentru Sașii ardeleni pur și simplu o im-posibilitate. Atitudinea actuală a Sașilor ardeleni nu este doar altceva decât rezul-tatul unei experiențe de zeci de ani, care s'a făcut din nou de fiecare generațiune«

»Rezultatul discuțiunii, care a ținut până după miezul nopții, — încheie »M. N. Nachrichten« — și la care au luat parte între alții și d-nii Lohmann, consilierul școlar Rohmeder, contele du Moulin, a do-vedit că oratorului i-a succes a respira în doielile, ce s'ar fi ivit în contra politice, pe care o profesează în Ardeal Sașii«.

La expunerile numitului ziar n'avem alta de zis decât, că d-l Neugeboren a zu-grăvit cu graiu viu și în străinătate iocana fidelă a atitudinii actuale politice a cer-curilor oficioase săsești. Că i-a succes în-tr'adevăr d-lui Neugeboren să »resfire« toate îndoielile asupra corectității acestei politice atât față de străinătate, cât și față de elementele mai desghetate și mai na-ționale din sinul Sașilor ardeleni — este o altă întrebare.

Procesul Polonyi-Lengyel.

Procesul acesta al cărei început l'am semnalat într'un număr trecut, a produs nu numai la noi ci și în străinătate mare senzațiune.

Luni în 27 April n. a fost ziua cea dintâiu de pertractare. Președintele tribu-nalului Zsitvay și-a dat toată silința a în-frâna pasiunile partidelor, dar și pe pro-curoorul l'a avertizat să se ferească a pune întrebări superflui, — tot aceasta o făcu președintele și față cu acuzatul și apără-torul său.

Punctul prim ce s'a pertractat este afacerea *stowcerii de parale*, ce se referă la Elisabeta Beke. Polonyi avocatul fai-moasei Elisabeta Beke ar fi stors adecă înainte cu vr'o 4 ani dela contele Alesan-dru Nako, pe atunci guvernatorul din Fiume o sumă considerabilă de bani.

In aceasta afacere s'au ascultat ur-mătorii martori: Dr. Geza Jeszenszky, ad-vocatul familiei Nako. Acest martor con-stată, că el în calitatea sa de avocat al familiei contelui Nako având de-a face cu

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

G. Dima: Liturgia în la — major.

In scaunul de cultură al Brașovului, în anul Domului 1908. Intre presemne »brașovenesti« deci s'a făcut proba gene-rală a noii liturgii de G. Dima. In biserica mare a Sft. Nicolae eram patru indivizi! Intre împrejurări s'ar putea ținea deci în Brașov o probă generală de muzică — fără public ascultător. Și stagnarea în desvol-tarea culturii muzicale trebuie socotită în-tre rezultatele multelor boale de care pă-timesc Brașovenii, sufletește atât de puțin trenați.

La o astfel de dare de seamă nu s'ar potrivi astfel de cuvinte. Dar eu nu-s în stare să le șterg; pentru că să corăspundă *realității*, care nu se schimbă chiar dacă în ziua întâi de Paști, când liturgia s'a cântat întâiaș-dată, au fost câți-va, iar a doua zi mai mulți intelectuali înțelegători de muzică. Vor veni alte generații, cari vor cere o amănunțită cercetare a opere-lor muzicale românești; timpurilor viitoare le rămâne această chemare de împlinit. Valoarea acestor rânduri poate să piară cu ziua de mâine.

G. Dima e un compozitor vesel, — auziți-i mulțimea cântecelor populare!

de multe-ori săgălnic. Și totuși cântece fu-nebre, rugăciuni și acum a doua liturgie! Din multilateralitatea simțămintelor, pe cari le deșteaptă tonurile lui, acestea două ies la iveală: putere de viață și admirația infinitului. Ar fi prea puțin să zicem nu-mai: veselie și religiozitate și nepotrivity pentru lumea tonurilor. L'au și atras doi poeți, cari se numesc adeseori alături: Alexandri și Eminescu. Peste alegerea unor anumite poezii de Eminescu (Dorința, De ce nu-mi vii, Peste vârfuri, Și dacă ra-muri, Somnuroase păsărele), — simțiți-le numai fondul sentimental, — el trece ușor și iarăș revine la cântece religioase. Aceeaș gamă! Și simte prea plin, decât să nu-i poată da simțământului său de mai multe ori expresie. G. Dima e dintre artiștii, cari luptă pentru expresia cea mai deplină, cari revin, aprofundează și refac ori. fac ana-log (ca un poet, care lasă 3—4 schițări ale aceluiaș op): dela »Mama lui Ștefan cel Mare«, la »Ștefan cel Mare și codrul« și dela întâia liturgie la a doua. Și e legat de cuvinte, de text.

Pornește dela ce exprimă textul, — deci în ceata lui Schubert. Căci altcum am avea și dela el, între cele 105, o compoziție cu-rat instrumentală; partiile descriptive sus-ținute numai de orchestră în »Mama lui Ștefan cel Mare« l'ar îndreptăți și la acea-stă încercare.

Mulți ani după cea dintâi liturgie a venit aceasta. Și se va putea recunoaște ușor în ea o altă epocă de creațiune.

Compozitorul nu mai vrea acum să triumfeze, ci stăpânește. Dintr'un adănc mai acuns s'au deslipit deastădată melo-diile acestea religioase. Acordurile eroice au dispărut aproape cu totul. Cu sfârșitul cântecului melodia își duce sufletul în în-nălțimi tot mai puțin lămurite, — expresia infinitului, — spre Dumnezeu tuturor oa-menilor.

Compozitorul e mai așezat, simțământul lui mai adăncit, exprimarea lui mai intimă și foarte variată în mijloacele de melodizare. Totul zis în comparație cu cea-laltă liturgie. (Dar nu uitați: aceste rân-duri sunt o convorbire numai cu urechea mea, valoarea lor poate pieri cu ziua de mâine). De-o mare frumusețe sunt »Heru-vice« și »Priceasne« (Lăudați). Nu n'țelegem însă de ce la »Lăudați« s'a lipsit compozi-torul de tehnica fugiei, cu care stăpânește în alte opere ale sale atât de bine motivul, dar și efectul. Caracteristica întregii litur-gii nu este închinare, ci înălțare, și-așa trebuie să fie, ca să fie bine.

Dacă am scris acestea o fac, deoarece cred, că le spun mai adevărat, decât le-ar fi spus altul. Și dacă politica se face totuși numai de vre-o 8—10 miniștri, deși toate

milioanele de oameni fac zilnic politică, peste sute de păreri de-ale criticilor trece artistul, puțin atins și influențat, pe calea desvoltării sale naturale. La G. Dima s'a încheiat această desvoltare. Aprecierile noastre nimeresc ori greșesc adevărul. Dar cel care e 'n drept să mi ceară seamă, mă va ierta.

15/28 Aprilie.

Dr. Alexandru Boydan.

La teatru.

De Eugène Chavette.

Doamna și domnul Duffort se așează în loje, etagiul 1, în fața scenei.

Doamna: Mult mă mir d-le Duffort, că odată ce te-ai hotărât în mod excep-tional să faci soției d-tale puțină distrac-ție, de ce nu te-ai putut îngriji, ca să mă simt de tot bine?! . . . Un bărbat comple-zant ar fi luat un loc comod; dar se vede că d-ta ți-ai gândit că: va fi bine și așa pentru ea.

Dl Duffort (surprins): Dar, dragă, sun-tem doară în loje, etagiul prim, în fața scenei; fiecare scaun m'a costat 8 franci; și drept să-ți spun, nu știu unde pot fi locurile mai corespunzătoare, de cari vor-bești; pentru că nu-mi vine a crede, că dorești loja președintelui republicei.

Polonyi — avocatul Elisabetei Beke — carea făcea pretenții grozave, ca fostă metresă a contelui Nako, bunicul guvernatorului din Fiume, a făcut lui Polonyi precum și contelui-guvernator să caute a se împăca cu Beke spre a evita un scandal, ce de sigur ar isbucni chiar în publicitate. — La întrebarea făcută de apărător și de acuzat Jeszenszky a mărturisit, că Elisabeta Beke a stors dela contele Nako în mai multe rânduri până la o sută de mii de coroane.

Al doilea martor, contele Alexandru Nako, guvernatorul din Fiume zice, că după părerea sa, Polonyi n'ar fi avut intențiunea a-l exploata prin stoarcere de bani, ci din contră Polonyi a avut cea mai bună intenție. La o întrebare a lui Lengyel, spune Nako, că el nu se consideră pe sine drept obiect de exploatare, cu un cuvânt, toată afacerea aceasta a făcut asupra sa o impresie neplăcută.

După amiază toată lumea așteaptă a auzi fuziunile d. ministru de interne contele Iuliu Andrassy. D. ministru, carele voia să se urce pe balustradă fiind penibil impresionat că e oare cum constrâns a se găsi în sala tribunalului, fu avizat din partea presedintelui, ași ocupa locul între martori.

Ministru declară dela început, cumcă D-Sa despre afacerea Beke n'are cunoștință imediată; ceea ce știe a aflat dela contele Alesandru Nako, carele cum să știe deja afirmă că el n'a fost exploatat prin stoarcere de bani. Din motiv că toate partidele au dat deplin crezământ cuvintelor d-lui ministru acesta, a fost dispenzat a presta jurământul obicinuit.

S'a pus pe tapet chestiunea arendărei cheiului Dunărei de societatea de navigațiune pe Dunăre. Lengyel afirmă: Geza Polonyi ca să pledeze în favorul ofertului dat de numita societate ar fi încasat încă 1895 suma de 10,000 cor. În aceasta chestie s'a dat cetire fasiunei directorului societății repositului Emil Thaly — favorabilă lui Polonyi. S'au mai ascultat depunerile a trei martori nefavorabile lui Polonyi. I. Hövös, Arhitect Alfred Welits și Dr. A. Komlos. Polonyi s'a opus cu tot din adinsul a nu se lua jurământul lui Komlos, care a folosit depuneri dujmănoase contra sa. Tribunalul neluând în considerațiune excepțiunile lui Polonyi a luat jurământul acestor trei martori. Apoi s'a amânat pertractarea pe mâine la 9½ ore a. m.

ȘTIRILE ZILEI.

— 16 Aprilie.

Jubileul Maj. Sale Monarchului. Ziarele vieneze publică următorul comunicat: În diferite rânduri s'a dat publicității știri, că Maj. Sa dorește să vadă serbată aniversarea jubileului său de 60 ani prin opere de binefacere și de caritate. Pentru a nu să opune dorinței generale Maj. Sa Monarchul a binevoit totuși în mod grațios să consimtă să participe la două din festivitățile publice, ce se vor aranja și anume la festivitatea omagială a tinerimei vieneze din luna Maiu și la cortegiul festiv din lunie. La alte festivități Maj. Sa nu-și va face apariția.

Sărbătorile învierii din ast an prăznuite la Biserica Sf. tului Nicolae din Brașov au fost și mai înălțătoare ca altele. Venise o mulțime de lume aleasă din

toate parochiile Brașovului ca să asculte *noia liturghie* pentru cor mixt compusă de d-l G. Dima ce avea să se cânte pentru întâia dată. Adânc impresionat am fost cu toții de grandioasa compozițiune muzicală, care într'un chip fericit stârnește cele mai profunde sentimente religioase și în acelaș timp cele mai înălțătoare plăceri artistice în sufletul uimit al credincioșilor. Arta și evlavia se țin aci mână în mână. Interpretarea corului bisericii Sf. Nicolae, sub conducerea compozitorului, a fost fină, precisă și deamnă de marele op. »Sfinte Dumnezeule«, »Cheruvicul«, »Sfânt e Domnul Savaot« și îndeosebi grandioasa Pricează: »Lăudați pre Domnul« vor rămânea pentru totdeauna podoabele muzicii noastre bisericești. Felicităm pe maestrul G. Dima pentru acest triumf artistic, precum și pe eselenții coriști pentru succesul obținut.

Săptămâna patimilor în Blaj. Esercitiile spirituale pentru clericii și pentru clerul gremial au fost ținute de către Părintele Spiritual Ștefan Roșian. Escelența Sa a pontificat la liturghia din Joia mare îndeplinind și actul înălțător al spălării picioarelor, la 12 clerici din anul al III-lea și al IV-lea. — »Un.«

Conferențe învățătoarești. Reamintim cetitorilor noștri, că conferențele învățătorilor noștri din tractele Brașov, Bran și Treiscaune se vor începe mâine (Joi) la orele 10 a. m. în sala festivă a gimnaziului român. Mâine, înainte și după amiază, se vor ținea câteva disertațiuni teoretice, relative la instrucțiunea în școala populară, pe când ziua de Vineri a. m. e destinată lecțiilor practice cu grupe de elevi și eleve dela școlăle noastre.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contribuiri. D-nii Dr. I. Blaga, Dr. Isidor Bodea și Dr. E. Procopovici au donat câte 10 cor. Întru pomenirea de veci a regretatului Haralambie T. Stănescu.

Primească generoși donatori sincere noastre mulțămite. — *Direcțiunea școlălelor medii gr. or. rom. din Brașov.*

Necrolog. Ni-se scrie: Ștefan Dan teolog absolvent din Zărnești după scurte suferințe în al 26 an al vieții și-a dat nobilul său suflet în mânăle Creatorului Vineri în 11 (24) Aprilie a. c. la orele 12 din zi. În mormântarea a avut loc în 14 (27) Aprilie a. c. la orele 1 p. m. Răposatul a fost unul dintre cei mai deștepti tineri din Zărnești, a fost un an învățător și în Cristian câștigându-și merite pe toate terețele vieții publice. În Zărnești încă s'a distins prin aranjarea de petreceri și a dezvoltat un interes deosebit la înființarea corului bisericesc din Zărnești luând parte activă.

Dumnezeu să-l odihnească în pace și să-i fie memoria binecuvântată!

— În Ilvamică a încetat din viață *Gavril Nechili* inv. pens. și colector comunal etc. în al 74-lea an al etății. În mormântarea a avut loc eri. Marti, în cimiterul bisericii gr. cat. din loc. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Pe răposatul îl deplâng Vasile preot gr. cat. cu familia cu fiu, Damian inv. pens. cu familia ca fiu, Dionisiu propr. cu familia ca fiu.

Combaterea pelagrei în Bucovina. În »Apărarea Neamului« noul ziar al fraților

bucovineni, care a început să apară de sfintele Paști, cetim următoarele: Spre activarea mai multor institute de nutrire pentru bolnavi de pelagră a contribuit guvernul 45,000, fondul țării și fondul gr. or. câte 10,000 coroane. Din acești bani se vor ridica cu începutul lui Mai în toate districtele politice, afară de districtul Cernăuțului, în care nu provin aproape de loc cazuri de pelagră, în 30 de sate cu o populațiune de 80,500 de suflete, institute de alimentare. În aceste institute vor primi cei bolnavi de pelagră prin mai multe luni în fiecare zi câte o pâne de săcară în greutate 1200 gr., odată pe săptămână câte 300 gr. slănină și odată în trei săptămâni o huscă de sare.

Reuniunea română de cântări din Bistrița invită la concertul ce-l aranjază, Duminecă în 3 Maiu 1908 st. n. în sala cea mare dela »Gewerbeverein«, cu concursul capelei militare a reg. Nr. 63, sub conducerea d-lui C. F. Rohrbek. Venitul curat e destinat »Reuniunii române de cântări« din Bistrița. După concert urmează dans.

Inteligența română din Șeulia de Câmpie și jur invită la petrecerea împreună cu producțiune, ce o va aranja în Șeulia de Câmpie în localul școlălei în ziua de Sf. Georgiu la 6 Maiu a. c. cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii inv. gr. cat. desp. »Pogăciana«. Începutul la 7 oare seara. Venitul curat este destinat pentru »fondul școlărilor săraci« ce se va înființa în Șeulia de Câmpie.

O boală misterioasă s'a ivit în orașul Lognaira (America). În puține oare au încetat din viață vre-o 50 oameni. Guvernul a dispus izolarea orașului printr'un cordon sanitar. Se presupune că boala ar fi un fel de ciumă bubonică.

Miriade de locuste s'au ivit în partea de nord a ținutului Tunis. Locustele au cuprins un teren de 60,000 hectare nimicînd întreaga vegetație.

Demorație pentru ziua de 1 Maiu. Poimaine Vineri, fiind ziua de 1 Maiu, se știe că socialistii din lumea întreagă o serbează în toți anii, organizând în această zi demonstrații, întruniri publice și petreceri culturale. — Asemenea și în Brașov, partidul socialdemocrat a invitat pe muncitorii de toate breslele, în câteva adunări poporale, ce s'au ținut în zilele trecute Luni, Marti și astăzi, arătând între altele însemnătatea zilei de 1 Maiu, făcând apel către muncitorii de aici, ca în această zi să nu se lucreze nici aici, ci să se adune cu toții în Piața Prundului la ora 9 dimineața. De aici vor porni cu toții în convoiu, — traversând străzile Ortanilor, Hirscher, Porții și Parcul Rudolf, până la sala No. 1, unde se va ține adunare populară, fiind la ordinea zilei: 1 Mai. Iar după amiază la ora 2 și jum. va fi o petrecere cu teatru în sala No. 1. Intrarea liberă.

Intâmpinare.

În afacerea foarte regretabilă a profesorului de pedagogie din Gherla, priimim dela acesta un răspuns la multele și gravele acuzațiuni, ce i s'au adus de către profesorul de teologie Vasile Moldovan Ne simțim datori de

a da loc intâmpinării, prin care se apără cel atacat. Nu putem însă să scăpăm ocaziunea de a face atent cu toată sinceritatea pe dl Anton Domide, că tactica modernă, adoptată de d-sa în afacerea sa proprie, de a se apăra atacând cu tot mai mare foc, nu-i va putea folosi mult, dar poate să fie întru câteva prejudicioasă în împrejurările date intereselor generale. De aceea îl sfătuim să nu uite de preceptul: *fortiter in re, suaviter in modo.* Eată intâmpinarea:

D-lui Vasile Moldovan.

Budapesta, Vinerea mare.

Dragul meu prieten viclean!

Dacă te-a lovit soartea să aperi păcatele, contra cărora te-ai alăturat acum aș 2 ani la mine, numindu-te »cel mai bun prieten al meu«, astfel minciunilor tendențioase, ce le aduci, sunt silit a da răspunsul cuvenit mai de grabă decât cugetam, că voi face-o. Înainte de toate trebuie să aduc publicul în curat cu capacitatea dumnevoastră morală, apoi ne vom putea numai înțelege unul pe altul.

Dumnevoastră, grupa, sunteți cu ceva mai culti decât să aveți un moral pe baza credinții și sunteți mai debili decât să fiți formațiuni cu caracterul și moralul intelectual. Nu eu sunt primul și poate nici ultimul care o constatez asta, dar î-mi atribuesc competența de a fi primul, care v'am cunoscut păcatele și am încercat a vă trage atențiunea, că d-v. sunteți servitorii Evangeliului și nu a Talmudului. Pe baza Talmudului și nu a Evangeliului am trebuit să mor (după credința d-v.), — după părerea mea însă trebuie și î-mi e datorință morală să mă ocup cu d-voastră.

Eu nu am murit, d-lor! dar nu sunt nici omul, care din tactică față de interesul meu propriu să vă dau pace.

În raportul meu final am arătat cauza deliberării mele și am promis a propți cu motive și documente ceea ce am afirmat. Pentru a-o face asta, voi scoate o broșură, care va conține un studiu adevărat, serios de 3 ani. Pentru ca însă publicul să nu fie sedus de minciuni tendențioase, îi dau și pe aceasta cale răspunsul dorit.

În primul loc mă numești *denunțiant*. Din următoarele vom înțelege ușor, că oare pot eu fi pe cale psihică și firească denunțiant.

Când mi-ați publicat sentința, îți aduci aminte, că mi-ați afirmat, că Escelența Sa, ar avea dorința să rămână lucrul în secret. După ce m'ați admoniat și mi-ați recomandat o atare tactică, d-v. încă în aceea zi ați tradus protocolul de investigație și deliberatul cu scopul să-mi închideți calea de a trece iarăși la stat, ca să rămân pe drum conform Talmudului d-v.

Eu peste 2 zile în credința cea mai bună am mers în ministeriu de culte, unde am aflat, că d-v. v'ați apărut păcatele prin patriotismul simulat denunțându-mă, că »eu, înființând un cor gr. cat. în sfera de activitate a acelu cor nu numai Gherla dar și Dejul v'am infectat de 2 ori cu politică națională și că vă împedec pe d-v. în patriotism«.

Tot din ministeriu știu și aceea, că eu am luat parte la adunarea populară și-

D-na (oftează): Cum? Nu poți crede că ași dori să ocup loc în loja președintelui? — Vrei doar să zici, că acolo te-aș da de rușine, că lumea m'ar arăta cu degetul? — Ah, dacă m'ai adus la teatru, ca să răzi de mine, atunci n'am ce-ți mulțumi pentru această petrecere!

Dl Duffort: Ah, nu, Doamne ferește, am răspuns numai la învinuirile, că n'am fost destul de atent față de tine. M'am dus la cassă și am întreat cât costă 2 scaune în cel mai bun loc? Mi s'a răspuns că 16 franci... și m'am grăbit să și plătesc această sumuliță; dacă mi-ar fi cerut 50 franci, i-ași fi dat bucuros, numai, dar numai, ca să-ți procur puțină distracție plăcută.

D-na: Așadar, d-ta ai aruncat șase-spre-zece franci, fără ca să te fi convins, că unde-s anume acele locuri?!... și apoi când am sosit, dacă ne-ar fi deschis o căsuție și ar fi zis: »Auziți, dv. veți ședeaa aici în rândul II« — D-ta nici atunci n'ai fi putut reclama?

Dl Duffort: Dă-mi voe, dragă, dară mergi prea departe; pentru că două locuri luate, ca să vedem reprezentația, cu un cuvânt ca balcon cu 16 franci, un loc, să fie într'o leasă: așa ceva cu mintea sănătoasă nu se poate presupune.

D-na: Mulțumesc pentru al doilea compliment! Cu o perifrasă nu-ți puteai

exprima mai bine părerea, că sunt nebună. Se vede, cât de mult te doare, după cei 16 franci acum știu încai, că îți răsbuni pentru ei. Ca și când eu ași fi de vină, că ți-au scos ochii cu locuri așa mizerabile!...

Dl Duffort: Mie nu mi-au scos ochii cu nimic. Insumi am ales locurile, pe mapa teatrului, care-i atârnată în localul cassei.

D-na: Va să zică, d-ta ai dat banii fără a dori să vezi ce locuri sunt astea; ceea ce dacă ai fi făcut, te-ai fi putut ușor convinge, dacă sunt corespunzătoare și comode.

Dl Duffort: Dară nu-i obiceiul, ca omul să pipăie mai întâi scaunele?

D-na: De ce nu! Și găina o pipăie omul bine înainte de a o cumpăra. De ce nu s'ar putea face asta și cu locurile de teatru?

D-l D.: Și apoi ziua e foarte întunec în sala de teatru!

Doamna: Ceri o lampă, și gata!

D-l D.: Ah!!...

Doamna: Ce »ah«? Doar nu vrei să zici, că asta ar fi o dorință neînchipuită, că și când cineva ar vrea să scoabare stelele de pe cer? Pe mine nu mă poți face să cred, că în așa oraș, ca Parisul, nu se poate găsi o lampă!... Dar, da, complezanța d-tale nu-i așa de grozavă, că să nu te sperii de cele mai mici greutăți și pentru

d-ta e perfect tot una, dacă acea sârmană creatură, a cărei fericire și sănătate ți-a încredințat-o d-tale legea, — își frânge chiar spatele pe un scaun mai tare, decât piatra!...

D-l D.: (Gata de serviciu). Vre-ai să poruncesc o pernă? Una-două stau totdeauna la dispoziție...

Doamna: (Cu dispret). Pfiu! Nu-mi trebuie o pernă, folosită de toți! Sau pentru că toți o folosesc? Așa-i! Dacă am ajuns până acolo, de ce nu întreb pe controlora, dacă n'are cumva vr'un buchet vechiu veștejit, murdar, care a stat ascuns câteva săptămâni în vr'un unghiu de loje??...

D-l D.: (Complezent). Dragă, dacă vre-ai flori, imediat.

Doamna: Dacă te-ai interesa cătu-și de puțin de sănătatea mea, ai ști, că mirosul florilor și în general orice parfum îmi face rău...

D-l D.: Scuză, am uitat.

Doamna: Oh, sunt convinsă, și dacă nu-mi spuneai! Căci de când suntem aici, dacă ai dispune de un dram de atențiune, ai fi putut observa, ce miros grozav de pat-chouli împrăștiat vecinele. E înspăimântător! Mi-se face rău! Și de atunci ți-ar fi putut veni în minte, să deschizi barem ușa!...

D-l D.: Ași face-o bucuros, dragă, dar s'a început piesa și ar trebui să seol pe rând pe toți privitorii...

Doamna: Și d-ta, se n'țelege, n'ai poftă să incomodezi câțiva străini necunoscuți, când e vorba să procuri puțină ușurare mamei legitime a copiilor d-tale!...

D-l D.: Și apoi, cred, că s'ar naște curent, și cei din 'napoi s'ar grăbi să închiză ușa.

Doamna: Slărșitul nevrerei e geamăt. Trebuie dară să mă înădușesc eu, pentru că din nefericire a ajuns lângă mine o frumusețe cam trecută.

D-l D.: Taci! Să nu ne audă!

Doamna: Ce-mi pasă mie, las să audă! Ce-i drept, am spus. Și înzadar mă admoniezi, repetez: o frumusețe cam trecută!

D-l D.: St! Pst!

Doamna: Dacă n'ar fi așa, ce lipsă ar avea să se scalde în parfumuri! întreb.

D-l D.: Nu știu!

Doamna: Da, e adevărat, că și bucătăreasa, Toinette, are minte mai trează, decât d-ta!

D-l D. — Mulțumesc.

D-na. — Așa-i. Știi ce face Toinette vara, când peștele proaspăt e cam dubios? Îl prepară, ca în provincie, eu usturoiu. Un miros alungă pe celălalt. Poți deci vedea, că nici dama noastră nu se udă cu atâtea parfumuri așa numai tam-nisam!...

nută contra proiectului nou de lege a ministrului Apponyi. In ministeriu se putea și acest fapt pe diferite căi, e vorba însă că mi s'a spus și aceea că »eu am luat parte la adunarea din Dej cu toate că m'a oprit strict dela asta directorul«. Doriți să o public asta într-o foaie unguerăscă? O fac bucuros pentru a documenta adevărul.

Acuzele ce mi le-ați mai adus cu scopul de a Vă recomanda patriotismul Dv. fals, provenit din principiul »un Dzeu adevărat și acela e pântecul meu«, le va ști publicul strict dintr-o muncă mult mai serioasă decât comedia d-tale d-le Moldovan, care în etate atât de fragedă te-ai asimilat și te-ai identificat cu aceia, pe cari îi ocărăi numai mai an într-un mod și ton a unui om care ar avea oarecari principii și convingeri.

Domnule Moldovan, prietene viclean! Iți închipuești bine în mintea dumnitale ce înseamnă a fi denunțant? Iți voi spune eu: La noi în patrie un denunțant de pozia mea nu rămâne în stradă cum am rămas eu și are atâta tactică ca să nu ceară aplicare dela ai săi. Cum le poți acestea concorda în creierul d-tale, doară crezi că denunțantul nu ar fi primit un post așa ca al d-tale, la care programul de muncă ar fi: »piară lumea loată, numai eu să trăiesc«?

Vorbești despre naționalism mistificat și despre martiriu. Bine, d-le, mie nu mi-a trebuit nici una din acestea, dar fii atât de sincer, nu te jena, spune-mi în trei propozițiuni, ce-ai clădit până astăzi pentru poporul tău?! Că ce vei face pentru ai tăi pe viitor, asta se poate ușor deduce din ținuta de astăzi, ce o ai, care arată că stai în serviciul hibridizilor nu însă în al poporului, care din nenorocire te-a născut ca să esoperezi la decorarea jugului ce-l poartă. Dacă îmi arăți cea mai puțină ispravă, sunt gata a sări în Dunăre la moment, ca un om care a greșit mai mult decât se cuvine unui om care își atribuie de a fi cult.

Vorbești despre investigare dispusă pe baza plângerii elevilor. Chiar asta vă descalifică total d-lor! Elevii mei inferați i-ați instruit o jumătate de an contra mea, iar în 1 Martie 1908 i-am prins la miezul nopții consfătuindu-se și construind acuzele dogmatice, cari mi le-ați adus mie. Cu aceea ocaziune m'am convins despre capacitatea dv. morală.

Dacă sunteți curați pentru ce nu lăsați să treacă sentința dv. prin critica și supraexaminarea prescristă?!

Pentru ce nu-mi reinapoiati apelata înaintea consistoriului metropolitan? Pentru ce ați respins-o fără motive? Pentru ce vă atribuiți dreptul de Pontifice roman? Pentru ce nu mi-ați trimis apelata mea legal provăzută cu documente cu tot, la forul competent? Pentru ce ați trimis numai sentința și deliberatul artificial la »Unirea«, cu rugarea să-l publice?

Bine au zis învățătorii să nu vă identificați cu preoțimea și cu biserica. O zic și eu dar voiți zice-o o viață întreagă, căci am datorința a-mi apăra biserica, credința și averea obștească a neamului depusă în acești tezauri. Eu am evangheliu, iar dv. aveți Talmud. Să vă însir cu numărul pe câți i-ați omorât?! Voiți face-o în broșură, fiți deci cu paclintă!

Că eu am zis că popii îmbracă pe Dumnezeu în nădragii roșii, la aceasta acuză

D-l D. — Doară nu vrei să zici că și ea...

D-na. — La tot cazul mi-ar mai plăcea. Usturoiul are miros mai puțin vătămător, decât vioreaua.

D-l D. Cu toate astea parfumul patchouli e plăcut și în saloane.

D-na. — Atunci compătinesc pe cei ce umblă în saloane! Ah, numai acum înțeleg, că hărbatul damei acesteia, de ce își implu nasul cu tabac!... Pentru-că, de sigur acela e bărbatul, lungul, necioplitul acela, care privește scena cu ochii înholbați, cu gura căscată!

D-l D. — Face ceea-ce și noi am putea face mai bucuros: a asculta cu atenție piesa!

D-na D. — Par'că ar fi ceva tare de răs piesa asta!... O iotă nu 'nțeleg din ea.

D-l D. — Ai înțelege-o, dacă ai fi puțin cu atențiune, în loc să vorbești atâta!

D-na. — Poftim, nici nu-și poate omul deschide gura!

D-l D. N'am vrut să zic asta!... dar e obiceiul, că la ridicarea cortinei omul ascultă actorii... aceasta pentru ca să putem înțelege acțiunea... cel puțin așa se zice.

(Va urma).

artificială, ce a-ți folosit-o în procesul ținut contra mea, vă voi da răspuns într-un foileton unde voi publica o prelegere de a mea, care ar fi bine să o folosești pe catedra unde propui orice, numai ce ar pretinde biserica noastră încercată, aceea nu, căci sau nu știți, sau nu permite interesul vostru.

Însiri d-le Moldovan, că ce se recere ca pe cineva să-l ajungă martiriul; anume lărie, stalornicie și intențiuni curate.

Prietine! mie mi-a fost destul din martiriu, fie acel martiriu provenit ori din ce, — e vorbă însă, că e rândul vostru și anume ca pedagog și-o spune o poveste compusă dintr'un vis al meu: se făcea că ar fi murit toți cei din Gherla, dar și eu, și nu știu, în iad ori în raiu ajunsese, dar destul că eu nici acolo nu scăpasesem de voi. Mi-se părea că erați toți spânzurați de burtă nu de gât (bucură-te!) și eu aveam rolul să vă gădilesc pe picioare. Am căzut în desperare că eu voi fi și dincolo martirul, iar nu voi, căci voi și acolo veți râde de mine.

Nu vorbi, prietene, despre martiriu căci, iartă-mă, dar nu poți înțelege ce va să zică aceasta noțiune.

Afirmi apoi o fărâbrăzie prea citezată și anume, că eu am încassat dela elevi taxe necompetente și că preparatele mele mi-s'au plătit. La asta deocamdată primește salutul, cu care îți zic că spui neadevăr nu pe bază de presupunere, ci minșești tendențios. Voiți arăta specificat și chestia asta.

Mai vorbești și despre elevul Dărăban afirmând minciuna că ar fi zis: »jos cu reverenda«. Știi pentru ce expui acest neadevăr, dar e năcazul că știu și eu. Păcatele voastre sunt unice în felul lor, deci pentru a Vă apăra aveți mare lipsă de a face cestiune de castă din imperfecția și răutatea unică în felul său care o aveți. Voiți raporta și despre asta, acum atâta numai, că Vă cunosc cultura de cunoștințe, care nu e în conexie recerută cu sentimentele, ce le-ați câștigat prin o școală rea.

La părerea, ce ți-o dai despre figurarea tactice mele, încă vom reveni. Am tractat cu D-v. ca cu Nero cel istoric, fiindcă asta o pretinde sistemul D-v. de viață. Dacă nu tractam așa, credeți că puteam lucra 3 ani în ogorul atât de neglijat?!

La Excelența Sa ar fi vorbă că ar exista ceva document despre denunțare. Va fi bine dacă voi arăta neadevărul, D-le Moldovan? Vei lua răspunderea pentru compromiterea Excelenței Sale? Griji că atunci nu-ți va suride ci-ți va zice: »servus Nihil!«

Voiți vorbi și despre documentul, cel amintești și despre care eu nu am avut știre, căci fi sigur că îl pertractam cu toate că Pați informat, că eu ași fi șeful unei băni, care vrea să-l omoare pe Excelența Sa.

Și până ce-mi va apărea studiul sistematic despre Dv., țiu de lipsă spre lu minarea ta și a publicului a spune un adevăr:

»Ori unde și ori când o dezvoltare pe orice teren a pretins ca autoritățile (puterile) istorice să se clatine, a trebuit și cineva să cadă. Iată, D-le Moldovan, adevărul trist! Eu am căzut, fiindcă Voi V'ați clătinat și cu concursul meu binevoitor Vă veți și îmburda de tot! O crezi sau nu, asta va spune-o viitoriul.

Anton Domide.
profesor.

Declarație.

În răspunsul d-lui Dr. V. Moldovan, care l'a dat zelosului prof. Domide, într'un loc sunt atins și eu în modul cel mai violent, atâcându-mă cu aceea, că ași fi zis la conferința învățătorească din M. Gherlei: »jos cu reverenda«.

Aceasta aserțiune, ce tinde a-mi strica reputația și periclită viitorul, o declar de neadevărată, precum va vedea și publicul cu simț de adevăr din cele următoare:

1) Din răspunsul d-lui Moldovan s'ar vedea, că sunt învățător de mai mulți ani și că am luat parte la toate conferințele harnicului profesor A. Domide. Aceasta nu e adevărat! Sunt învățător de un an. Am luat parte la o singură și ultima conferință a prof. Domide, dar numai ca oaspe și nu ca membru cu vot.

2) A afirmat fără nici o sfilă, neconsiderându-mă de un confrate mai mic, care are lipsă de sprijinul și încurajarea d-sale, — fără să argumenteze, după principiul d-sale subiectiv: cine e mai mare e și mai tare, pretinzând dela mine și public să primească de adevărată aserțiunea d-sale pentru aceea, pentru-că d-sa o face, adevă: Dr. Vasile Moldovan.

3) Aserțiunea d-lui Moldovan, cu care

ține a mă face nevrednic de numele și statul învățătorimii confesionale române, nu se poate uni cu persoana mea, fiindcă simțesc și sunt convins, că învățătorul român numai până atunci va susta ca persoană morală, până când va fi sub scutul și aripile bisericii, leagănul ființei noastre românești.

De încheiere Te rog clarissime D-le Moldovan, ca în interesul dreptății să ariți o declarație dela fostul președinte și dela actualul vice-președinte despre aceea, că am zis vorbele, ce le afirmi despre mine.

Cluj, la 25 Aprilie 1908.

Eliseu Dărăban,
inv. gr. cat.

Varietăți.

Mulți doctori duc o luptă tot așa de crâncenă împotriva pisicilor și cânilor ca și împotriva alcoolismului... Și asta se întâmplă în America și prin Germania și alte țări înaintate din Europa. Și toți doctorii cer, nu uciderea acestor animale, ci împunerea lor și mai cu seamă cu orice preț înlăturarea lor din locuința omului.

Ele sunt în primul rând un mijloc de contagiune pentru cele mai multe boale, pe cari de cele mai multe-ori le pot aduce de afară. Părul lor e cel mai plăcut adăpost pentru pucei, pe cari trebuie să-i împărțim împreună.

Ținând seamă de aceste considerațiuni, guvernul german a oprit intrarea cânilor și pisicilor în farmacii, cel puțin în orașele mari.

Un caz de contagiune prin aceste animale e cunoscut în 1901, când se ivise ciuma în Alexandria. Opt mateloți de pe un vapor au murit de ciumă și numai din pricina unei pisici favorite pe care o purtau cu ei.

O societate internațională s'a format de curând având de scop distrugerea tuturor șoarecilor de pe globul nostru. E un războiu pe moarte și pe viață (sau noi sau ei) pe care acum l'au început în mare adversarii încercați ai șoarecilor. Și pe cât e de mare hotărârea luptătorilor pe atât se va câștiga mai greu biruința desăvârșită — pentru că e mult mai ușor să stărpești trusturile din America decât șoarecii din lumea întreagă.

Între cele mai mari acuzațiuni ce li-se aduc șoarecilor e că ei transmit agenții tuturor boalelor molipsitoare.

Dar e oare cu puțință stărpirea lor? Se poate oare, când o singură pereche dă viață într'un an la 800 de șoareci?!

D-l Zuschlag președintele activ al societății pentru stărpirea șoarecilor, de care s'a amintit mai sus, a făcut constatarea că cu o cheltuială de 18,200 lei a stărpit 100,000 de șoareci, ceea-ce după părerea sa ar fi un câștig curat de 1,250,000 lei. Ca să ajungă la acest profit a socotit paguba ce o face zilnic fiecare șoarece — la un ban.

Un mijloc sigur pentru distrugerea șoarecilor cu toptanul a descoperit doctorul Dányasz sub forma unui bacil (microb). Deasemenea doctorul Neumann — microbi cari nu pot avea înrăurire asupra celorlalte animale.

Lupta deci s'a pornit cu înverșunare și cu o organizație sistematică pe tot pământul. În toate centrele medicii vor prepara otrăvuri, vor cultiva microbi în laboratoare, în sate și pe câmp gospodarii și ei cu sapele, iar pe lângă casă pisicele și ele pe muncă serioasă... mai cu seamă când toate oalele cu smântână vor fi astupate.

Vre-o trei ani din viața lui, Tolstoi s'a ocupat de aproape de problema instrucțiunii primare, a pedagogiei.

A folosit o pedagogie proprie pe care a experimentat-o într-o școală întemeiată de el în satul Iasnaia Poliana, unde trăiește și azi. Școala era mixtă și cuprindea în total 40 de copii ai țăranilor din sat.

În timpul celor trei ani cât a ținut această școală tolstoiană, întemeietorul a scos și o revistă, în care pe lângă părerile sale în materie de pedagogie publică și rezultatele obținute. În această școală, unde învățământul se întemeia pe libertate și iubire, copii veniau când voiau, plecau când voiau, învățau când voiau, cum voiau și ce voiau.

Toată autoritatea învățătorului era întemeiată numai pe iubire. Asta a fost pe la 1861.

Dar într-o zi un elev îi puse învățătorului Tolstoi următoarea întrebare: »Ie ce să învățăm să cântăm? La ce folosește cântecul, când e mai multă nevoie de muncă?« Învățătorul n'a putut răspunde nimic.

Această încercare în domeniul pedagogiei a fost o perioadă de tranziție în viața filosofului și artistului.

Cea mai mare înflorire o are ziariștica în Germania cu 8668 foi periodice: ziare și reviste, din cari 2894 sunt redactate în limbi străine (acesta e un fapt caracteristic din care se pot scoate multe concluzii pentru cultura și activitatea în genere în țara nemțească). Aici sunt și cele mai bătrâne ziare. »Frankfurter Zeitung« e dela 1615, iar »Magdeburgische Zeitung« dela 1626. »Kölnische Zeitung« dela 1762. Sunt apoi mult răspândite și citite.

Organul socialist »Vorwärts«, are peste 100,000 de abonați.

În America de Nord de asemenea e mult dezvoltată ziariștica. În orașele mari sunt răspândite jurnalele de Duminecă. Tirajul lor variază între 500,000 și 1,000,000 de numere. New-York-ul are vr'o 15 publicații de acestea, Filadelfia 11, Chicago de asemenea.

...Și aceste ziare au până la 100 de pagini, din cari cam 30 sunt pline cu reclame, reclame americane...

M.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 29 Aprilie. Astăzi s'a deschis noua sesiune a dietei. La ordinea zilei este alegerea a 2 vicepreședinți și a 9 secretari. Sunt anunțate și câteva interpelațiuni, între cari cea a bar. Banffy în cestiunea ordonanței lui Andrassy privitoare la folosirea limbei germane în Oedenburg.

New-York, 29 Aprilie. Ciclonul care a băntuit alaltăieri statele udate de fluviul Misisipi, și în special statele Alabama, Luisiana, a distrus numeroase orașe, sunt 300 morți și aproape 1000 de răniți.

Bibliografie.

În plaiu. Povete despre vițele altoite, de Dobre Rădulescu, șef de cultură la Domeniul Coroanei Sadova. Cu-o pre-cuvântare de d-l Ioan Kalinderu, membru al »Academiei Române«, cu o ilustrație și mai multe figuri în text. Cărticica a 64-a din Biblioteca popor. a Domeniului Coroanei. — București, Tipogr. »Gutenberg«, Ioseph Göbl str. Doamnei 20.

A apărut Nr. 8 al revistei economice ilustrate »Economia«, cu următorul cuprins: Câteva unelte simple pentru stărpirea insectelor stricicioase; Urzica; Situația agricolă; Concurs pentru premierea plantațiilor silvice. Informațiuni: Curs de stupărit în Gődöll; Prețul untului; Din piața de zahăr. Varietăți: Cum să ne apărăm de șoareci? Păduchii puilor de găină; Ouă uscate. — Foaia apare de 2 ori pe lună în Caransebeș. Redactor Alexandru Diaconovich, magistrul silvanal. Abonamentul 4 cor pe an, 2 cor. pe 1/2 an. Pentru România 5 lei pe an.

În tipografia diecesană din Arad a apărut »Preste deal«, cor mixt și solo, compus pe motive din muzica populară română de Ioan Vidu. Prețul cor. 1.50 plus 10 bani porto. Se află la librăria »Gazetei« Brașov.

Diverse.

Avântul cultural al negrilor. Cine voiește să se informeze despre avântul cultural al Negrilor din America de Nord, să citească cartea editată în Berlin de George de Scals »Poporul american«. Din această carte interesantă extragem următoarele date. Negrii sunt la număr cam 8—9 milioane. Ei se deprind mai cu seamă cu cultura pământului și în știința de carte fac progrese. Se spune că în anul 1890 erau analfabeți 57%, dar acest număr scăzu în 1908 până la 41%. În anul 1903 erau 746,717 de ferme în mâinile Negrilor, pe care le cultivau ei. 174,434 de fermieri negri au devenit proprietari peste 13 milioane de acre. După datele statistice făcute de partidul conservativ din America, Negrii și-au câștigat proprietăți, care valorează azi 800 milioane de dolari. În privința culturii intelectuale și morale, ni se spune că Negrii au făcut progrese îmbucurătoare. Oare va înceta acu scandalosul comerțului de Negri cumpărați din Africa?

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Victor Branicea.

La tipografia și librăria A. Mureșianu
se află de vânzare următoarele:
Cărți literare apărute din ediția „Minerva”,
București.

- Vasilie C. Osvadă, „Băncile populare din România”** cu un adaus informativ. Prețul 1 cor (plus 5 b. porto). 1.05
- Ion Manolache-Holda. Fețe, portrele schițe și nuvele,** ediție I 316 pag. Prețul Lei 1.50
- Il. Chendi. „Fragmente”.** Un sir de interesante articole (informațiuni literare), și sunt o continuare a volumelor „Preludii” și „Foiletonuri” scrise. 246 pag. Prețul . . . Lei 2.50
- M. Eminescu, Poezii postume,** ediție nouă, 263 pag. cu note. Prețul c. 1.50
- Vasilie C. Osvadă. „Legea Továrszaiilor”.** Prețul — 50 cor. (plus porto 5 b.). —55
- N. N. Beldiceanu. „Chipuri dela Mahala”** Conține 305 pag. Prețul cor., 1.50

Nr. 3355—1908.

Concurs.

La postul de adjunct f. restier devenit vacant la orașul Brassó deschid prin aceasta concurs sub următoarele condiții și provoc totodată pe aceia, cari doresc a obține acest post ca pe lângă documentarea calificățiunei prescrie în §ul 36 al art. de lege XXXI. din anul 1879 precum și a etății, aplicațiunei de până acuma, stărei sanitare și cunoștințelor de limbi să-și adreseze petițiunile la subscrisul cel mult până în 15 Maiu 1908, deoarece petițiunile ce vor sosi după termenul prescrist nu se vor lua în considerațiune.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar anual de 1800 coroane, quinquinale prescrie în statutul referitor, 500 cor. bani de cuartir și 800 cor pausal de căătorit.

Brassó în 10 Aprilie 1908.

JEKELIUS,
vicecomite.

1272. 2.

„DRĂGANUL”,
Institut de credit și economii în Beiuș

Concurs.

Direcțiunea nou înființatului institut de credit și economii „Drăganul” din Beiuș publică concurs pentru ocuparea postului de contabil la acest institut.

Beneficiile împreunate cu postul susamintit sunt următoarele:

1. Salar anual 1600 cor.
2. Bani de cvartir 400 cor.
3. Tantiemă statutară.

Reflectanții să-și trimită recursurile până în 15 Maiu 1908 st n. la adresa dlui Dr. Ioan Ciordaș directorul institutului, alăturând testimoniul de maturitate dela cutareva școală comercială, atestat de moralitate și atestat despre aplicarea de până acuma

Postul este a se ocupa momentan după provocarea direcțiunei sau cel mult până în 1 Iunie 1908.

Beiuș (Belényes), 20 Apr. 1908

Direcțiunea.



Nr. 35/1908.

Concurs.

Pentru liferarea de **aproximativ 350 stânjini lemne de fag** pe s-ama subsemnatei Efor școlare se publică prin aceasta concurs, cu termen până la 15 Maiu n. a. c.

Brașov, 15 Aprilie n. 1908.

Eforia școalelor centrale
gr. or. rom. din Brașov

[8-3.]



Boas de pene seine, negru și alb.

Ce este nou?

În salonul de mărfuri Parthie și resturi, **strada neagră Nr. 35**, se vind cu prețuri de tot ieftine cele mai nouă și moderne stofe de rochi, pentru primăvară și vară de mătase, neagră și colorată pentru rochi și bluse. Stofe de lână, cele mai nouă, în genre franțuzesc și englezesc de toate colorile și calitățile. Toate articolele de gnisări. Stofe de lână pentru bluse, asortiment mare. Veil de lână, Batist, Cloth, Zepfier, Pequés, Satin. Stofe de in, stofe de dantele. Ripper, pentru costume de băeți, pânzări, pânzături de masă cu metru. Garaituri de masă și pat dela 5.80 în sus (3 bucăți).

Stofe de haine pentru confirmanzi, colorate, crem și negri. Stofe pentru costumuri bărbătești și toate mărunțișurile pentru croitori.

De-o vizitare numeroasă se roagă

IULIUS RESCHNER.

(1873-10)

C O V O A R E.

Stofe de perdele crem și albe.

Mare asortiment de parasoale și umbrele.

APĂ MINERALĂ PHOENIX
DIN BUZIAS

La suferințe de rinichi și beșică. Superiōra oricărei ape minerale.
PLĂCUTĂ, PUȚIN ACRISORĂ, FĂRĂ FIER, CONȚINE MULT ACID CARBONIC.

Cu deosebire apă de masă răcoritoare.
Recomandată de medici. Recomandată de medici.

Are efect escelent ca **apă de cură** la suferințe de rinichi, beșică, catar cronic de rinichi, formațiuni de peatră și boale catarale de secrețiune. — La cerere trimite prospecte! Administrația isvoarelor:

! Direcția băilor MUSCHONG în Buzias.

La prea înalta poruncă a Maiest. Sale Apost. c. și reg.

A XXVI. LOTERIE de Stat c. r.
pentru scopuri de binefaceri militare.

Loteria această unică în Austria legal concesionată conține **12.3 90 câștiguri în bani gata** în suma totală de **513.580 Cor.**

Câștigul principal 200.000 coróne bani gata.

Trage-rea urmază irevocabil în 14 Maiu 1908. Un los costă 4 coróne.

Losuri se capătă la secțiile loteriilor de stat în Viena III Vordere Zollamtsstrasse 7. Colectanți de loterie. Trafic, la oficiile de dare, poste, telegraf și căi ferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărătorii gratis.

Losurile se trimit franco.

Direcția c. r. a loteriei
Secția loteriei de stat.

(110.8—10).

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.
Valabil din 1 Oct. st. n. 1907 și până în 1 Maiu st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5.31 min. dim.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2.45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 8.06 min. séra.
- IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10.26 m. séra.

Dela Brașov la București:

- I. Trenul de persóne la óra 3.20 m. dim.
- II. Trenul mixt la órele 11.35 m. a. m.
- III. Trenul accel. la óra 2.19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- IV. Tren mixt la órele 6.50 séra.* (*care circulă numai la Predeal).

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu Bereczk și Ciuc-Ghimes:

- I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
- II. Trenul mixt la óra 8.41 min. a. m.*
- III. Trenul de per. la óra 3.05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- IV. Tren de pers. la órele 7.00 m. séra.* (*au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Brașov la Zérnesci (gara Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la óra 9.02 min. a. m.
- II. Trenul mixt la óra 4.14 min. p. m.
- III. Tren mixt la óra 9.47 séra.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren acc. p. Arad la órele 4.52 m. dim.
- II. Trenul de persóne la óra 7.51 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2.09 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la óra 9.28 min. séra.

Dela București la Brașov:

- I. Tren. de pers. la óra 7.28 min. dim. (numai dela Predeal).
- II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiu și Cluj).
- III. Trenul pers., la óra 4.55 m. p. m.
- IV. Trenul mixt. la óra 9.18 min. séra.

Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:

- I. Trenul de persóne la óra 8.16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- II. Trenul de pers. la óra 1.59 m. p. m.*
- III. Trenul mixt, la óra 6.33 m. séra.*
- IV. Tren mixt, la órele 10.08 m. séra. (*au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zérnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la óra 7.12 min. dim.
- II. Trenul mixt la óra 1.40 min. p. m.
- III. Tren mixt la óra 7.34 séra.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

<p>IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR ARGINT ȘI COLORI</p> <p>ARTI DE SCIINȚA, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE</p> <p>STATUTE.</p> <p>FOI PERIODICE.</p> <p>BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE</p> <p>PROGRAME ELEGANTE.</p> <p>BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.</p> <p>ANUNȚURI.</p>	<p>REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.</p> <p>BILANȚURI.</p> <p>Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori. Couverte, in totă mărimca.</p> <p>TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.</p> <p>PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE</p> <p>BILETE DE INMORMENTARI.</p>
--	---

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.